

Patroni naszych ulic

Prof. Marian Raciborski

Imieniem tego wybitnego naukowca nazwano ulicę wzdłuż torów kolejowych od ul. Kazimierza Chałupnika do ul. Pilotów na terenie naszej Dzielnicy III Prądnik Czerwony.

Prof. Marian Raciborski urodził się 16 września 1863 roku we wsi Brzustowa koło Ćmielowa. Od najmłodszych lat rozmiłowany w naukach przyrodniczych, obdarzony wielką intuicją odkrywczą i wielo-

stronnymi zainteresowaniami. W latach 1881 – 1891 studiował nauki przyrodnicze i medycynę, najpierw w Szkole Politechnicznej we Lwowie a następnie na Uniwersytecie Jagiellońskim. Swoje studia uzupełniał we Wrocławiu, Múnster, Bonn, Monachium, Strasburgu i Tybindze. W Monachium pracował w Instytucie Fizjologicznym.

W latach 1896 – 1900 kierował stacją Badawczą Tytoniu w Bogorze na wyspie Jawa. Zajmował się badaniami trzciny cukrowej i innych tamtejszych roślin, tworząc przeogromne zbiory botaniczne, zgromadził również bogatą kolekcję eksponatów sztuki i kultury indonezyjskiej, które przekazał Muzeum Etnograficznemu w Krakowie. Część jego zbiorów zakupił Włodzimierz Dzieduszycki dla Muzeum Przyrodniczego im. Dzieduszyckich we Lwowie, zaś po jego śmierci rodzina przekazała bibliotekę i materiały naukowe Instytutowi Botaniki UJ. W latach 1900 – 1909 kierował Katedrą Botaniki Akademii Rolniczej w Dublanach pod Lwowem.

Od 1909 roku jako profesor botaniki Uniwersytetu Lwowskiego, organizował Instytut Biologiczno – Botaniczny na wspomnianej uczelni. Następnie od 1912 roku był profesorem botaniki na Uniwersytecie Jagiellońskim i jednocześnie kierownikiem utworzonego przez siebie Instytutu Botanicznego oraz dyrektorem Ogrodu Botanicznego. Opracował pierwszą pełną

syntezę polskiej flory kopalnej, odkrył w okolicach Krakowa i zbadał najbogatszą florę jurajską w Europie, wprowadził do biologii polskiej pojęcie unitu, równoznaczne z dzisiejszym pojęciem genu. Opisał 385 gatunków jawajskich paproci, z których wiele sam odkrył. Dokładnie opracował sposoby rozmnażania się roślin, narastania tkanek w drzewach, a także dokładnie opisał zjawisko fotosyntezy czyli inaczej asymilacji dwutlenku węgla. Od jego nazwiska utworzono 8 rodzajów oraz 32 nazwy gatunków roślin współczesnych i 6 odkrytych kopalnych.

Prof. Marian Raciborski był również jednym z pionierów ochrony przyrody w Polsce. Rozszerzył pojęcie „pomnika przyrody” o okazy martwej natury (skały, wodospady, jeziora). W 1910 roku wydał on wykaz zabytkowych drzew i zbiorowisk roślinnych, które zyskały uznanie w kraju i za granicą. Był twórcą polskiej szkoły fitogeograficznej. Swoje pionierskie publikacje wydał w ponad 180 pracach, jak np. „Floty kopalne Polski”, „Zabytki Przyrody”, „Jawa”, „Paleobotanika”. Stał się bohaterem powieści biograficznej, opisującej jego działalność na Jawie – pióra Bolesława Mrówczyńskiego pt. „Dutur z Rajskiego Ogrodu”. Zmarł w 1917 roku.

W 1947 roku w krakowskim Ogrodzie Botanicznym ustawiono jego pomnik-popiersie autorstwa Tadeusza Błotnickiego. Marian Raciborski pozostawił w spuściźnie szereg prac z cytologii, anatomii, morfologii oraz fizjologii roślin. Jego dorobek naukowy, obejmujący ok. 300 publikacji, stawia go w rzędzie najbardziej wszechstronnych uczonych polskich.

Małgorzata Janiec

Radna Dzielnicy III Prądnik Czerwony

Opracowanie na podstawie:

Teresa Stanisławska-Adamczewska i Jan Adamczewski, „Kraków, ulica imienia...”

Wikipedia

Pomnik Mariana Raciborskiego. Ze zbiorów Autorki.

Marian Raciborski na tabliczce. Fot. Piotr Moskała